

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (ΝΟΜ 213)

Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015

ΛΑΡΗΣ ΒΡΑΧΙΜΗΣ - Δικηγόρος /
Ειδικός Επιστήμονας

Ο ΓΑΜΟΣ

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

- Πολλοί θεωρούν γονέα – παιδιού ως τον πυρήνα του οικογενειακού δικαίου
- Ο γάμος όμως, και συνακόλουθα η συζυγική σχέση που δημιουργεί, είναι σημαντικός γιατί:
 - Δημιουργεί δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταξύ των συζύγων όπως δικαιώματα σε σχέση με την περιουσία, υποχρέωση διατροφής ή δικαίωμα κατοχής της οικογενειακής σχέσης, που υφίστανται μόνο στα πλαίσια της έγγαμης σχέσης και όχι οποιασδήποτε άλλης.
 - Η ύπαρξη του έχει σημασία για τον καθορισμό του στάτους των παιδιών του ζευγαριού, διαφορετικά απαιτούνται ειδικές διαδικασίες για απόκτηση του στάτους του παιδιού γεννημένου σε γάμου. Η ύπαρξη του είναι επίσης προϋπόθεση για την υιοθεσία από ζευγάρι
 - Δημιουργεί δικαιώματα σε σχέση με την πολιτεία ή τρίτους όπως δικαίωμα σύνταξης, δικαιώματα απόκτησης άδειας παραμονής για αλλοδαπούς κ.ο.κ.
- Στο μεγαλύτερο του μέρους το Οικογενειακό Δίκαιο στην Κύπρο ασχολείται με την έγγαμη σχέση και της συνέπειες της κατάρρευσης της.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΓΑΜΟΣ

- Δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος οικουμενικά αποδεκτός ορισμός του γάμου.
- Ο πιο κοινά αποδεκτός ορισμός στο κοινοδίκαιο είναι αυτός του Lord Penzance στην υπόθεση **Hyde v. Hyde**(1866) LR 1 P & D 130, 133 :

“The voluntary union for life of one man and one woman to the exclusion of all others.”
- Με βάση τον ορισμό αυτό η ένωση θα πρέπει να είναι:
 - Εθελοντική
 - Για όλη τη ζωή των συζύγων (εκτός αν στο μεταξύ λυθεί με διαζύγιο)
 - Ετερόφυλη
 - Μονογαμική

- Ένας εναλλακτικός ορισμός του γάμου είναι αυτός του Lord Thorpe LJ, στην υπόθεση **Bellinger v Bellinger**[2001] UKHL 30:

“A contract for which the parties elect but which is regulated by the state, both in its formation and in its termination by divorce, because it affects status upon which depend a variety of entitlements, benefits and obligations”

[Ο παραδοσιακός ορισμός του γάμου δεν αποτελεί κάποια θεμελιακή αρχή που δε μπορεί να διαφοροποιηθεί. Για παράδειγμα, στο Καναδά έχουν εκδοθεί σειρά αποφάσεων με τις οποίες με τις οποίες κρίθηκε ότι ο παραδοσιακός ορισμός που περιορίζει το γάμο μόνο μεταξύ ετερόφυλων ζευγαριών είναι αντισυνταγματικός γιατί παραβιάζει την αρχή της ισότητας και θα πρέπει να επαναδιατυπωθεί (**Halpern v Canada** 2002 CanLII 42749, **Barbeau v. British Columbia** 2003 BCCA 406, **Catholic Civil Rights League v. Hendricks** 2004 CanLII 20538 και **Dunbar & Edge v. Yukon (Government of) & Canada (A.G.)** 2004 YKSC 54)]

Το περιεχόμενο του γάμου στο κοινοδίκαιο

- Στο κοινοδίκαιο ο νόμος καθορίζει ποιοι και πως μπορούν να τελέσουν γάμο, δεν καθορίζει όμως το περιεχόμενο του γάμου ούτε και τον τρόπο που επιλέγει ένα ζευγάρι να ρυθμίσει τη σχέση του
- Έτσι στην υπόθεση **R (On the Application of the Crown Prosecution Service) v Registrar General of Births, Deaths and Marriages** [2003] QB 1222 το Crown Prosecution Service είχε επιχειρήσει να εξασφαλίσει διάταγμα με το οποίο να εμποδίζεται ο γάμος ενός κατηγορουμένου για φόνο με τη γυναίκα που ήταν η κύρια μάρτυρας στη δίκη που θα είχε σαν αποτέλεσμα η γυναίκα να μην είναι εξαναγκάσιμη μάρτυρας στη δίκη. Το Αγγλικό Εφετείο αρνήθηκε να εκδώσει το διάταγμα και αρνήθηκε να εξετάσει τους λόγους για τους οποίους το ζευγάρι ήθελε να παντρευτεί και να αξιολογήσει αν είναι βάσιμοι.

- Στην υπόθεση **Vervaeke v Smith** [1983] 1 AC 145 μια Βελγίδα πόρνη είχε παντρευτεί ένα Άγγλο υπήκοο με μοναδικό σκοπό να αποκτήσει δικαίωμα παραμονής στη χώρα. Το ζευγάρι δεν είχε οποιαδήποτε πρόθεση να συζήσουν και συναντήθηκαν μόνο μια ή δυο φορές μετά το γάμο. Ακολούθως τέλεσε νέο γάμο στην Ιταλία. Ο νέος της σύζυγος πέθανε αμέσως αφήνοντας της σημαντική περιουσία στην Αγγλία. Για να μπορέσει να κληρονομήσει την περιουσία του νέου της συζύγου έπρεπε ο αρχικός γάμος να θεωρηθεί ανυπόστατος. Το House of Lords έκρινε ότι παρά το ότι ο γάμος ήταν εικονικός (sham wedding ή marriage of convenience όπως ονομάζεται στα αγγλικά) ήταν παρόλα αυτά αδιαμφισβήτητα έγκυρος. Στις αποφάσεις τους οι δικαστές επιδοκίμασαν το πιο κάτω απόσπασμα από την πρωτόδικη απόφαση στην υπόθεση:

«Where a man and a woman consent to marry one another in a formal ceremony, conducted in accordance with the formalities required by law, knowing that it is a marriage ceremony, it is immaterial that they do not intend to live together as man and wife.»

Η διπλή σημασία του όρου γάμος

- Με τον όρο γάμο μπορεί να εννοούμε:
 - την τελετή του γάμου, ή
 - την έγγαμη σχέση
- Αν ένα ζευγάρι τελέσει περισσότερες από μια τελετές γάμο τότε η έγγαμη σχέση ιδρύεται με την πρώτη. Οι επόμενες τελετές δεν έχουν κάποια συνέπεια στο γάμο παρά μόνο στο βαθμό που μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν επιλογή του δικαίου που θα διέπει το γάμο ή την έγγαμη σχέση (**Michael v. Michael** (1971) 1 C.L.R. 211)

Ο γάμος ως σύμβαση στο κοινοδίκαιο

- Ο γάμος μπορεί να θεωρηθεί ως μια συμφωνία με την οποία ένας άντρας και μια γυναίκα ιδρύουν μια νομική σχέση μεταξύ τους η οποία δημιουργεί και επιβάλλει αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις. Υπό αυτή τη σκοπιά ο γάμος είναι μια σύμβαση
- Σε σχέση με το γάμο εγείρονται ζητήματα ανάλογα με αυτά των συμβάσεων όπως ο τύπος, η ικανότητα σύναψης γάμου ή η ενδεχόμενη ακυρότητα ή ακυρωσιμότητα του γάμου.
- Διαφέρει όμως ουσιαστικά από μια εμπορική σύμβαση ως προς το ότι για παράδειγμα:
 - Οι κανόνες που αναφέρονται στην ικανότητα τέλεσης γάμου διαφέρουν από αυτές άλλων συμβάσεων
 - Για τη σύναψη γάμου απαιτείται συγκεκριμένο τυπικό (formalities)
 - Οι κανόνες που καθιστούν ένα γάμο άκυρο ή ακυρώσιμο διαφέρουν ουσιαστικά από αυτές που αναφέρονται σε άλλες συμβάσεις
 - Ένας ακυρώσιμος γάμος δεν μπορεί να θεωρηθεί εξ'υπαρχής άκυρος με την υπαναχώρηση (rescission) αλλά απαιτείται η έκδοση απόφασης ακύρωσης του (nullity proceedings) από αρμόδιο δικαστήριο
 - Ο γάμος δεν τερματίζεται λόγω παραβίασης του ή με συμφωνία ή λόγω ματαίωσης του

Ο γάμος ως μια κατάσταση πραγμάτων (status)

- Η έννοια του status μπορεί να περιγραφεί ως εξής:
 - Μια σχέση που έχει μια σειρά από νομικές συνέπειες που πηγάζουν αυτόματα από τη σχέση αυτή, ανεξάρτητα από τις προθέσεις των μερών (**Herring**, σελίδα 45)..

ή εναλλακτικά ως εξής:

- “The condition of belonging to a class in society to which the law ascribes peculiar rights and duties, capacities and incapacities” The *Amphill Peerage Case* [1977] AC 547

Το Δικαίωμα στο Γάμο

- Το Δικαίωμα στον γάμο κατοχυρώνεται από το άρθρο 22(1) του Συντάγματος που προβλέπει ότι:

«22.1. Πας συμπληρώσας την προς γάμον ηλικίαν είναι ελεύθερος να συνάψη γάμον και ιδρύση οικογένειαν συμφώνως τω εφαρμοστέω δι' έκαστον πρόσωπον, δυνάμει των διατάξεων του Συντάγματος, δικαίω περί γάμου.»

Καθώς και από το άρθρο 12 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που προβλέπει:

«12. Δικαίωμα συνάψεως γάμου: Άμα τη συμπληρώσει ηλικίας γάμου, ο ανήρ και η γυνή έχουν το δικαίωμα να συνέρχονται εις γάμον και ιδρύωσιν οικογένειαν συμφώνως προς τους διέποντας το δικαίωμα τούτο εθνικούς νόμους.»

Το Τεκμήριο του Γάμου

- Όταν δυο πρόσωπα συζούν και εμφανίζονται ως σύζυγοι δημιουργείται τεκμήριο ότι είναι νόμιμα παντρεμένοι δηλαδή το Δικαστήριο θεωρεί ότι αυτό το γεγονός είναι ικανοποιητική απόδειξη ότι έχουν τελέσει έγκυρο γάμο χωρίς να χρειάζεται να προσκομίσουν άλλη μαρτυρία.
- Το Τεκμήριο χρησιμοποιείται κατά κανόνα όταν έχει περάσει πολύς χρόνος από το γάμο ή όταν ο γάμος έχει γίνει στο εξωτερικό ώστε να μην είναι διαθέσιμο επίσημο αρχείο που να επιβεβαιώνει το γάμο
- Όσο μεγαλύτερη είναι η περίοδος της συμβίωσης τόσο ισχυρότερο είναι το τεκμήριο
- Το τεκμήριο είναι μαχητό και ανατρέπεται αν αποδειχθεί ότι το ζευγάρι δεν τέλεσε πράγματι έγκυρο γάμο

...

...

- Στην υπόθεση **Martin v Myers** [2004] EWHC 1947 (Ch) κρίθηκε ότι με δεδομένο ότι το ζευγάρι δεν είχε ποτέ ταξιδέψει στο εξωτερικό και ότι δεν υπήρχε επίσημη καταχώριση του γάμου, το τεκμήριο είχε ανατραπεί. Στην υπόθεση **A-M v A-M (Divorce: Jurisdiction: Validity of Marriage)** [2001] 2 FLR 6 το ζευγάρι που καταγόταν από τη Μέση Ανατολή, είχε ταξιδέψει εκτεταμένα και συζούσε για 12 χρόνια σαν παντρεμένο ζευγάρι θεωρήθηκε παντρεμένο. Όμως, στην υπόθεση **A v H (Registrar General for England and Wales and another intervening)** [2009] 3 FCR 95 κρίθηκε ότι συμβίωση ενάμιση χρόνου δεν ήταν αρκετή για να δημιουργήσει το τεκμήριο.

ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΔΙΚΑΙΟ

Οι Κατηγορίες Γάμου στο Κοινοδίκαιο

- Έγκυρος Γάμος
- Άκυρος Γάμος
- Ακυρώσιμος Γάμος
- *Ανύπαρκτος γάμος (non-marriage)*

Η έννοια του άκυρου και ακυρώσιμου γάμου στο κοινοδίκαιο

- *"A void marriage is one that will be regarded by every court in any case in which the existence of the marriage is in issue as never having taken place and can be so treated by both parties to it without the necessity of any decree annulling it; a voidable marriage is one that will be regarded by every court as a valid subsisting marriage until a decree annulling it has been pronounced by a court of competent jurisdiction"* Lord Greene MR, **De Reneville v De Reneville** [1848] P 100 at 111, CA
- Άρα στο κοινοδίκαιο:
 - ο άκυρος γάμος θεωρείται από κάθε δικαστήριο σε οποιαδήποτε υπόθεση όπου το ζήτημα της ύπαρξης του γάμου είναι επίδικο ως να μην είχε ποτέ τελεστεί και τα μέρη μπορούν να τον μεταχειριστούν ως τέτοιο χωρίς να απαιτείται απόφαση ακύρωσης του.
 - Ο ακυρώσιμος γάμος θεωρείται από κάθε δικαστήριο ως έγκυρος υπαρκτός γάμος μέχρι την έκδοση απόφασης ακύρωσης του από δικαστήριο αρμόδιας δικαιοδοσίας.

- Διαφορά μεταξύ διαζυγίου και απόφασης ακύρωσης γάμου (nullity) στο κοινοδίκαιο:
 - Όταν ακυρώνεται ο γάμος θεωρείται ότι είχε κάποιο ελάττωμα στην ίδρυση του που τον καθιστούσε αναποτελεσματικό
 - Η απόφαση ακύρωσης έχει αναδρομική ισχύ. Κάποιες όμως από τις συνέπειες του γάμου, όπως η ιδιότητα του παιδιών του ζευγαριού ως παιδιών γεννημένων σε γάμο, δεν επηρεάζονται.
 - Όταν εκδίδεται διαζύγιο ο γάμος θεωρείται έγκυρος αλλά για λόγους που ακολούθησαν ο γάμος τερματίζεται

- Διαφορά μεταξύ άκυρου γάμου και του ανύπαρκτου γάμου (non-marriage) στο κοινοδίκαιο
 - Στην περίπτωση άκυρου γάμου, αυτός είχε κάποια από τα γνωρίσματα του γάμου, όμως λόγω κάποιου ουσιώδους ελαττώματος δεν αναγνωρίζεται από το νόμο ως έγκυρος
 - Στην περίπτωση του ανύπαρκτου γάμου σε αυτόν απουσιάζει οποιοδήποτε στοιχείο γάμου και άρα είναι ανύπαρκτος για το νόμο
 - Η διάκριση είναι σημαντική επειδή ο νόμος αναγνωρίζει κάποια αποτελέσματα για άκυρους γάμους για παράδειγμα ως προς την αξίωση στην αύξηση της περιουσίας του άλλου συζύγου ή την ιδιότητα των παιδιών του ζευγαριού ως παιδιών γεννημένων σε γάμο

...

- Στην υπόθεση **Hudson v Leigh** [2009] EWHC 1306 (Fam) έχουν καταγραφεί οι εξής παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για να καθοριστεί κατά πόσο ο γάμος είναι άκυρος ή απλά ανύπαρκτος:
 1. Αν η τελετή παρουσιαζόταν ως τελετή νόμιμου γάμου
 2. Αν η τελετή είχε όλα ή ικανοποιητικό αριθμό στοιχείων νόμιμου γάμου
 3. Κατά πόσο το ζευγάρι και το πρόσωπο που τέλεσε την τελετή πίστευαν, αντιλήφθηκαν και είχαν πρόθεση η τελετή να ιδρύσει έγγαμη σχέση
 4. Πως αντιλήφθηκαν την τελετή αυτοί που παρευρέθηκαν σε αυτή

- Διαφορά μεταξύ άκυρου και ακυρώσιμου γάμου στο κοινοδίκαιο
 - Ένας άκυρος γάμος είναι σαν να μην υπήρχε ποτέ και θεωρείται άκυρος χωρίς να απαιτείται απόφαση Δικαστηρίου (μπορεί όμως ο ενδιαφερόμενος να ζητήσει αναγνωριστική απόφαση του Δικαστηρίου ότι ο γάμος είναι άκυρος για άρση αμφιβολιών)
 - Ο ακυρώσιμος γάμος υφίσταται και θεωρείται έγκυρος μέχρι να ακυρωθεί από το Δικαστήριο
 - Μόνο το ζευγάρι μπορεί να ζητήσει την ακύρωση ακυρώσιμου γάμου ενώ οποιοσδήποτε μπορεί να ζητήσει αναγνωριστική απόφαση ότι ο γάμος είναι άκυρος
 - Και στις δυο περιπτώσεις θεωρείται ότι ο γάμος έπαψε να υφίσταται αναδρομικά (με αρκετές όμως εξαιρέσεις ως προς την αναδρομικότητα)

ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Οι κατηγορίες γάμου στο Ελληνικό Δίκαιο

- Έγκυρος Γάμος
- Άκυρός Γάμος
- Ακυρώσιμος Γάμος
- Ανυπόστατος Γάμος

Οι έννοιες αυτές δεν συμπίπτουν κατ'ανάγκη με αυτές του κοινοδικαίου

- Ο ανυπόστατος γάμος δεν παράγει οποιαδήποτε έννομη συνέπεια. Είναι νομικά ανύπαρκτος.
- Ο άκυρος και ο ακυρώσιμος γάμος παράγουν τις έννομες συνέπειες του γάμου μέχρι να ακυρωθούν με δικαστική απόφαση η οποία γενικά έχει αναδρομική ισχύ με αρκετές όμως εξαιρέσεις ως προς την αναδρομικότητα.
- Αντίθετα η λύση του γάμου ενεργεί μόνο για το μέλλον.
- Σε αντίθεση με το κοινοδίκαιο, ο άκυρος γάμος παράγει έννομες συνέπειες μέχρι να ακυρωθεί από το Δικαστήριο και απαιτείται απόφαση δικαστηρίου που να τον ακυρώνει.

Ο ανυπόστατος γάμος στο Ελληνικό Δίκαιο

- Οι λόγοι που οδηγούν σε ανυπαρξία του γάμου κατά το Ελληνικό δίκαιο είναι:
 - Όταν ο γάμος τελείται χωρίς να τηρηθεί καθόλου ένας από τους προβλεπόμενους θρησκευτικούς ή πολιτικούς τύπους (π.χ. ο γάμος τελείται από εντελώς αναρμόδιο πρόσωπο όπως δημοτικό υπάλληλο ή συμβολαιογράφο όχι όμως όταν απλά λείπουν οι δυο μάρτυρες ή υπάρχει ελάττωμα ως προς τη δημοσιότητα ή τη σχετική άδεια που πρέπει να προηγηθεί του γάμου)
 - Όταν ο γάμος είναι αποτέλεσμα άσκησης σωματικής βίας (όχι απλής απειλής βίας)
 - Όταν ο γάμος γίνεται μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου

Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Τα Δίκαια του Γάμου στην Κύπρο

- Στην Κύπρο υπάρχουν διάφορα δίκαια που ρυθμίζουν το γάμο:
 - Το Εκκλησιαστικό Δίκαιο της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου ή των τριών Θρησκευτικών Ομάδων
 - Οι διατάξεις του περί Γάμου Νόμου του 2003 (Ν.104(Ι)/2003)
- Το εφαρμοστέο για κάθε ζευγάρι δίκαιο καθορίζεται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 111.1 και 22(2) του Συντάγματος.
- Από τις πιο πάνω διατάξεις σε συνδυασμό με τη σχετική νομολογία προκύπτει ότι σε περίπτωση που ο σύζυγοι τέλεσαν εκκλησιαστικό γάμο σε μια από τις τέσσερις εκκλησίες του άρθρου 111 του Συντάγματος και ο ένας εκ των συζύγων ανήκει στην εκκλησία αυτή και έχει το domicile του στην Κύπρο τότε ο γάμος διέπεται από το δίκαιο της εκκλησίας στην οποία τελέστηκε ο γάμος. Σε κάθε άλλη περίπτωση ο γάμος διέπεται από το νόμο της πολιτείας.
- Σε σχέση με τα μέλη της τουρκικής κοινότητας της Κύπρου το ζήτημα ρυθμίζεται από τον περί Εφαρμογής του περί Γάμου Νόμου του 2003 σε Μέλη της Τουρκικής Κοινότητας (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 2003 (Ν. 120(Ι)/2003) με βάση τον οποίο, ενόσω διαρκεί η έκρυθμη κατάσταση συνεπεία της Τουρκικής εισβολής και κατοχής, όλες οι διατάξεις του περί Γάμου Νόμου του 2003, εφαρμόζονται σε σχέση με γάμους, όπου το ένα ή και τα δύο μέρη ανήκουν στην τουρκική κοινότητα

Ο ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΝΟΜΟΣ

Ο Άκυρος Γάμος με βάση τον περί Γάμου Νόμο του 2003

- **Διγαμία (17(2)(α))**

- Σύμφωνα με το άρθρο 17(2)(α) του Νόμου ο γάμος είναι άκυρος, αν η τέλεση του γίνει προτού αμετάκλητα λυθεί ή ακυρωθεί τυχόν προϋπάρχων γάμος.
- Ο Νόμος αναφέρεται στη λύση ή ακύρωση του προηγούμενου γάμου. Άρα ακόμα και αν ο προηγούμενος γάμος είναι ακυρώσιμος ο δεύτερος γάμος θεωρείται άκυρος.

[Το άρθρο αναφέρεται σε λύση ή ακύρωση προηγούμενου γάμου. Ακύρωση εφαρμόζεται εκεί που ο προηγούμενος γάμος είναι ακυρώσιμος. Σε περίπτωση που ο προηγούμενος γάμος είναι άκυρος, με βάση το νόμο, το Δικαστήριο δεν τον «ακυρώνει» αλλά «κηρύσσει την ακυρότητα του». Έτσι με τον τρόπο που έχει διατυπωθεί το άρθρο υπάρχει ασάφεια στο κατά πόσο εφαρμόζεται και στην περίπτωση που ο προηγούμενος γάμος είναι άκυρος.]

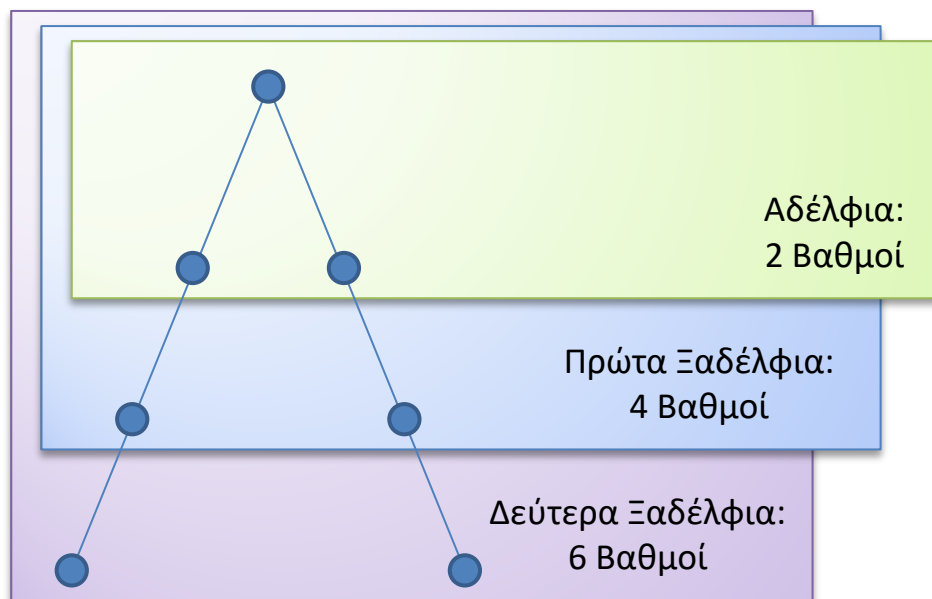
- **Συγγένεια (17(2)(β),(γ) και (δ))**

- **Απαγορεύεται ο γάμος μεταξύ:**

- Συγγενών εξ' αίματος
 - σε ευθεία γραμμή, ή
 - σε πλάγια γραμμή μέχρι και του πέμπτου βαθμού
- Συγγενών εξ αγχιστείας
 - σε ευθεία γραμμή ή
 - σε πλάγια γραμμή μέχρι και του τρίτου βαθμού
- μεταξύ υιοθετούντος και υιοθετούμενου ή των κατιόντων τους

- Μεταξύ τέκνου γεννηθέντος εκτός γάμου και του πατέρα που το αναγνώρισε ή των εξ αίματος συγγενών του (17(2)(ε))
 - Η διάταξη αυτή είναι αχρείαστη και προβληματική αφού παραγνωρίζει ότι το αναγνωρισμένο παιδί που γεννιέται εκτός γάμο θεωρείται γνήσιο παιδί του πατέρα του. Έτσι στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι περιορισμοί λόγω συγγένειας των άρθρων 17(2)(β) και (γ) του Νόμου. Από την άλλη αφήνεται να νοηθεί ότι επιτρέπεται ο γάμος παιδιού με τον πατέρα του ή τους συγγενείς του από την πλευρά του πατέρα εφόσον αυτό δεν έχει αναγνωριστεί από τον πατέρα του.

Οι βαθμοί συγγένειας υπολογίζονται ανάλογα με τις γενεές που χωρίζουν τα πρόσωπα από τον πλησιέστερο κοινό πρόγονο ως ακολούθως:

Ακυρώσιμος γάμος με βάση τον περί Γάμου Νόμο του 2003

- Έλλειψη συναίνεσης. Η συναίνεση απουσιάζει και ο γάμος είναι ακυρώσιμος όταν οποιοδήποτε από τα μέρη:
 - (Ανικανότητα λόγω ηλικίας – άρθρα 14(2)(α), 14(3)(α) και 15)
 - είναι κάτω των 16 ετών ή
 - είναι μεταξύ 16 και 18 ετών και δεν έχουν τηρηθεί οι πιο κάτω προϋποθέσεις:
 - ο άλλος σύζυγος έχει συμπληρώσει επίσης τα 16, και
 - το πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα του ανήλικου έχει δώσει τη συναίνεση του, και
 - υπάρχουν σοβαροί λόγοι που να δικαιολογούν το γάμο
 - ή
 - τα πρόσωπα που έχουν τη γονική μέριμνα του ανήλικου αδικαιολογητα αρνούνται να δώσουν τη συγκατάθεση τους ή δεν υπάρχει πρόσωπο που να έχει τη γονική μέριμνα για παροχή της συγκατάθεσης, και
 - το Δικαστήριο έχει επιτρέψει τη σύναψη του γάμου

...

- (Πλάνη – άρθρο 14(2)(β))
 - τελεί υπό πλάνη σχετικά με την ταυτότητα του άλλου προσώπου

- (Απειλή – άρθρο 14(2)(γ))
 - έχει εξαναγκαστεί να συνάψει το γάμο με απειλή

- (Ανίκανα πρόσωπα για λόγους άλλους από ηλικία – άρθρο 14(3)(β))
 - είναι ανίκανο κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου να αντιληφθεί και εκτιμήσει την πράξη, λόγω νοητικής διαταραχής ή ανεπάρκειας, εγκεφαλικής ή άλλης πάθησης ή ασθένειας, ή εξάρτησης από εξαρτησιογόνες ουσίες

- Δεν υπάρχει νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου που να ερμηνεύει τις διατάξεις αυτές είτε σε σχέση με τον περί Γάμου Νόμου του 2003 είτε σε σχέση με τις ανάλογες διατάξεις που εφαρμόζονταν με το προϋπάρχον δίκαιο. Ορισμένες από τις διατάξεις αυτές έχουν όμως αναλυθεί στο Αγγλικό δίκαιο και η σχετική νομολογία είναι καθοδηγητική για την ερμηνεία των διατάξεων αυτών.

Απειλή

- Η απειλή ορίζεται στο άρθρο 14(4) του Νόμου ως:
 - «(α) κάθε ενέργεια, πράξη ή παράλειψη που δύναται να επιφέρει φόβο στο μέσο λογικό άνθρωπο, ότι θα εκτεθεί σε άμεσο και σημαντικό κίνδυνο η ζωή, η τιμή, η ελευθερία, η σωματική ακεραιότητα ή η περιουσία του ή εκείνη των μελών της οικογένειάς του, και εκ του φόβου αυτού δίδει τη συγκατάθεση του για τέλεση γάμου·
 - (β) κάθε νόμιμη, παράνομη ή εναντίον των χρηστών ηθών ενέργεια ή πράξη ή δήλωση που επιφέρει φόβο στο μέσο λογικό άνθρωπο και ως εκ του λόγου αυτού αποσπάται η συγκατάθεση του ενός ή και των δύο προσώπων για τέλεση γάμου.»

- Η αντίστοιχη Αγγλική ρύθμιση προς αυτή του άρθρου 14(2)(γ) είναι αυτή του «duress» με βάση την οποία ο γάμος είναι ακυρώσιμος αν ο ένας σύζυγος εξωθηθεί να τελέσει το γάμο λόγω φόβου ή απειλής έτσι ώστε σε περίπτωση που δεν υφίστατο αυτός ο φόβος ή απειλή δεν θα τελούσε το γάμο. Με βάση την αγγλική νομολογία ο φόβος ή απειλή μπορούν να λάβουν πολλές μορφές:
 - Στην υπόθεση **Buckland v Buckland** [1968] P 296, ο αιτητής ήταν ένα νεαρό πρόσωπο ηλικίας 20 ετών ο οποίος κατηγορηθεί άδικα για διαφθορά ανήλικης ηλικίας 15 ετών. Παρά το ότι είχε αρνηθεί να παραδεχτεί τις κατηγορίες είχε πάρει συμβουλή σε δυο διαφορετικές περιπτώσεις ότι δεν θα μπορούσε να αθωωθεί και ότι κατά πάσα πιθανότητα θα φυλακιζόταν για περίοδο μέχρι δυο χρόνια εκτός αν παντρευόταν την κοπέλα. Υπό τις συνθήκες αυτές συναίνεσε στην τέλεση του γάμου. Το Δικαστήριο δέχτηκε ότι ο αιτητήςδικαιούτο σε διάταγμα ακύρωσης του γάμου λόγω απειλής (duress).
 - Στην υπόθεση **Szechter v Szechter**[1971] P 286, η αιτήτρια ήταν Πολωνικής καταγωγής και είχε συλληφθεί και κρατηθεί κάτω από εξαιρετικά άσχημες συνθήκες για 14 μήνες από τις Πολωνικές αρχές για «δραστηριότητες κατά του κράτους». Τελικά καταδικάστηκε σε φυλάκιση τριών ετών. Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής ήταν να επιδεινωθεί σοβαρά η ήδη κλονισμένη υγεία της σε σημείο που η ίδια πίστεψε ότι δεν θα έβγαινε ζωντανή από τη φυλακή. Στην προσπάθειά του να τη βοηθήσει, ένας Πολωνός αντικαθεστωτικός ο οποίος ήταν σε θέση να εξασφαλίσει άδεια μετανάστευσης, χώρισε από τη γυναίκα του ώστε να παντρευτεί την αιτήτρια και με αυτό τον τρόπο πέτυχε την απελευθέρωση της και την μετοίκηση της στην Αγγλία. Υπό τις συνθήκες αυτές το Δικαστήριο ακύρωσε το γάμο ώστε ο σύζυγος της να μπορέσει να ξαναπαντρευτεί την πρώτη του γυναίκα.

...

- Στην υπόθεση **Hirani v Hirani** (1983) 4 FLR 232, η αιτήτρια, μια κοπέλα Ινδικής καταγωγής ηλικίας 19 ετών είχε συνάψει δεσμό με κάποιο νεαρό μουσουλμάνο. Όταν το έμαθαν οι γονείς της διευθέτησαν αμέσως το γάμο της με ένα νεαρό Ινδό απειλώντας της όταν αν δεν τελούσε το γάμο θα την έδιωχναν από το σπίτι. Μη έχοντας άλλη επιλογή η αιτήτρια τέλεσε το γάμο αλλά έξι εβδομάδες μετά εγκατέλειψε το σύζυγο της και ζήτησε την ακύρωση του γάμου η οποία έγινε δεκτή. Ο Ormrod LJ ανέφερε στην απόφαση του ότι το ερώτημα είναι κατά πόσον «η πίεση ... ήταν τέτοια που να καταστρέφει την πραγματικότητα της συγκατάθεσης και που να υπερνικά τη θέληση του ατόμου.»

Πλάνη

- Η πλάνη θα πρέπει να αφορά την ταυτότητα και όχι τα χαρακτηριστικά του προσώπου που επιθυμούσε ο αιτητής να παντρευτεί.
- Έτσι στην υπόθεση **C v C** [1942] NZLR 356, της Νέας Ζηλανδίας, η αιτήτρια είχε γνωρίσει ένα κύριο R ο οποίος ισχυρίστηκε ότι ήταν ο Michael Miller, ένας διάσημος πυγμάχος. Τον παντρεύτηκε μετά από σύντομη γνωριμία και μετά το γάμο διαπίστωσε ότι αυτός δεν ήταν ο Miller. Ζήτησε την ακύρωση του γάμου αλλά το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αφού θεώρησε ότι το λάθος της αιτήτριας αφορούσε τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου και όχι η ταυτότητα του. Είχε πρόθεση να παντρευτεί το κύριο R που στεκόταν δίπλα της αλλά έκανε λάθος μόνο ως προς το πραγματικό του όνομα και επάγγελμα.

Ανικανότητα αντίληψης της πράξης

- Με βάση το άρθρο 14(3)(β) ο γάμος θα είναι ακυρώσιμος αν ο σύζυγος είναι ανίκανος να αντιληφθεί και εκτιμήσει την πράξη του γάμου κατά το χρόνο της τέλεσης του, λόγω νοητικής διαταραχής ή ανεπάρκειας, εγκεφαλικής ή άλλης πάθησης ή ασθένειας, ή εξάρτησης από εξαρτησιογόνες ουσίες
- Ανάλογες διατάξεις εφαρμόζονται και στο Αγγλικό δίκαιο.
- Στην υπόθεση **In re E (An Alleged Patient); Sheffield City Council v E and S** [2004] EWHC 2808 (Fam) η E που έπασχε από υδροκεφαλισμό και άλλες παθήσεις και είχε την αντίληψη ενός έφηβου 13 ετών είχε αρχίσει να συγκατοικεί με κάποιον S ηλικίας 37 ετών ο οποίος είχε ιστορικό σεξουαλικής βίας. Η τοπική αρχή επιδίωξε να εξασφαλίσει διάταγμα απαγόρευσης του γάμου με βάση τις συμφυείς εξουσίες του High Court υποστηρίζοντας ότι δεν ήταν προς το συμφέρον της E είτε να παντρευτεί είτε να συναναστρέφεται τον S και ότι δεν είχε την ικανότητα να αποφασίσει που έπρεπε να ζήσει, αν θα έπρεπε να έχει σχέση με τον S και αν θα έπρεπε να τον παντρευτεί. Το Δικαστήριο κλήθηκε να συντάξει τις οδηγίες που θα έπρεπε να δοθούν στους ειδικούς που θα συμβούλευαν το Δικαστήριο ως προς την ικανότητα της E. Ο Δικαστήρας Munby J, υιοθέτησε το πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση του Singleton LJ στην υπόθεση In the Estate of Park:

«To ascertain the nature of the contract of marriage a man must be mentally capable of appreciating that it involves the responsibilities normally attaching to marriage. Without that degree or mentality, it cannot be said that he understands the nature of the contract.»

Ο Δικαστής Munby J θεώρησε ότι δεν είχε δικαιοδοσία να αποφασίσει αν ήταν προς το συμφέρον της E να παντρευτεί τον S αλλά μόνο ως προς την ικανότητα της να αντιληφθεί τη φύση της συμφωνίας του γάμου δηλαδή κατά πόσο ήταν σε θέση να αντιληφθεί τις υποχρεώσεις και ευθύνες που απορρέουν από το γάμο. Ανέλυσε τα σχετικά κριτήρια ως εξής:

- «i) It is not enough that someone appreciates that he or she is taking part in a marriage ceremony or understands its words.
- ii) He or she must understand the nature of the marriage contract.
- iii) This means that he or she must be mentally capable of understanding the duties and responsibilities that normally attach to marriage.
- iv) That said, the contract of marriage is in essence a simple one, which does not require a high degree of intelligence to comprehend. The contract of marriage can readily be understood by anyone of normal intelligence.»

Ακολούθως επισήμανε τα ακόλουθα:

«There are many people in our society who may be of limited or borderline capacity but whose lives are immensely enriched by marriage. We must be careful not to set the test of capacity to marry too high, lest it operate as an unfair, unnecessary and indeed discriminatory bar against the mentally disabled. ... Equally, we must be careful not to impose so stringent a test of capacity to marry that it becomes too easy to challenge the validity of what appear on the surface to be regular and seemingly valid marriages.»

[Ο Munby J συνόψισε το σκεπτικό της απόφασης του ως εξής:

- i. The question is *not* whether E has capacity to marry X rather than Y. The question is *not* (being specific) whether E has capacity to marry S. The relevant question is whether E has capacity to marry. If she does, it is not necessary to show that she also has capacity to take care of her own person and property.
- ii. The question of whether E has capacity to marry is quite distinct from the question of whether E is wise to marry: either wise to marry at all, or wise to marry X rather than Y, or wise to marry S.
- iii. In relation to her marriage the only question for the court is whether E has capacity to marry. The court has no jurisdiction to consider whether it is in E's best interests to marry or to marry S. The court is concerned with E's capacity to marry. It is not concerned with the wisdom of her marriage in general or her marriage to S in particular.
- iv. In relation to the question of whether E has capacity to marry the law remains to day as it was set out by Singleton LJ in *In the Estate of Park deceased, Park v Park* [1954] P 112 at p 127:

"Was the deceased ... capable of understanding the nature of the contract into which he was entering, or was his mental condition such that he was incapable of understanding it? To ascertain the nature of the contract of marriage a man must be mentally capable of appreciating that it involves the responsibilities normally attaching to marriage. Without that degree of mentality, it cannot be said that he understands the nature of the contract."

- v. More specifically, it is not enough that someone appreciates that he or she is taking part in a marriage ceremony or understand its words.
- vi. He or she must understand the nature of the marriage contract.
- vii. This means that he or she must be mentally capable of understanding the duties and responsibilities that normally attach to marriage.
- viii. That said, the contract of marriage is in essence a simple one, which does not require a high degree of intelligence to comprehend. The contract of marriage can readily be understood by anyone of normal intelligence.
- ix. There are thus, in essence, two aspects to the inquiry whether someone has capacity to marry. (1) Does he or she understand the nature of the marriage contract? (2) Does he or she understand the duties and responsibilities that normally attach to marriage?
- x. The duties and responsibilities that normally attach to marriage can be summarised as follows: Marriage, whether civil or religious, is a contract, formally entered into. It confers on the parties the status of husband and wife, the essence of the contract being an agreement between a man and a woman to live together, and to love one another as husband and wife, to the exclusion of all others. It creates a relationship of mutual and reciprocal obligations, typically involving the sharing of a common home and a common domestic life and the right to enjoy each other's society, comfort and assistance.]

Άρση ακυρωσιμότητας με βάση τον περί Γάμου Νόμο του 2003

Με βάση το άρθρο 16 του Νόμου, σε σχέση με ακυρώσιμους γάμους, ο γάμος παύει να είναι ακυρώσιμος:

- Για γάμο που συνάφθηκε **χωρίς ελεύθερη συναίνεση**:
 - όταν ακολουθήσει ελεύθερη και πλήρης συναίνεση των συζύγων (άρθρο 16 (α))
- Για γάμο που συνάφθηκε από **ανίκανο** για σύναψη γάμου πρόσωπο (δηλαδή πρόσωπο ανίκανο λόγω ηλικίας ή αδυναμίας αντίληψης και εκτίμησης της πράξης):
 - αν το εν λόγω πρόσωπο αναγνωρίσει το γάμο, αν και όταν καταστεί ικανό για σύναψη γάμου (άρθρο 16 (β))
- Για γάμο ανηλίκου **κάτω των 18 και άνω των 16** που συνάφθηκε **χωρίς τη συγκατάθεση των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα**:
 - όταν δοθεί εκ των υστέρων η γραπτή συγκατάθεσή τους (άρθρο 16 (γ))

- ...
- Για γάμο ανηλικού κάτω των 18 και άνω των 16 που συνάφθηκε χωρίς τη συγκατάθεση των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα:
 - όταν δοθεί εκ των υστέρων η γραπτή συγκατάθεσή τους (άρθρο 16 (γ))
 - Για γάμο που συνάφθηκε εξαιτίας πλάνης σχετικά με την ταυτότητα του προσώπου του άλλου συζύγου:
 - όταν το πλανηθέν πρόσωπο αναγνωρίσει το γάμο μετά τη διαπίστωση της πλάνης (άρθρο 16 (δ))
 - Για γάμο που τελέστηκε ως αποτέλεσμα εξαναγκασμού:
 - Όταν ο σύζυγος που εξαναγκάστηκε, αναγνωρίσει το γάμο μετά που θα παρέλθει η απειλή (άρθρο 16 (ε))

Ανυπόστατος Γάμος κατά τον περί Γάμου Νόμο του 2003

Με βάση το άρθρο 19 του περί Γάμου Νόμου του 2003, ο γάμος είναι ανυπόστατος αν:

- έγινε χωρίς τη δήλωση που προβλέπεται στο άρθρο 19(1) του Νόμου (άρθρο 19(1)(α))
 - Η δήλωση στην οποία αναφέρεται το άρθρο είναι αυτή που παρατίθεται στην Παράγραφο Β του Δεύτερου Πίνακα του Νόμου και με την οποία ο κάθε μελλόνυμφος δηλώνει ότι αποδέχεται τον άλλο ως σύζυγο του. Άλλο ελάττωμα στην τελετή όπως η μη ορθή ανάγνωση από τον Λειτουργό τέλεσης Γάμου του υπόλοιπου κειμένου της τελετής γάμου δεν καθιστά το γάμο ανυπόστατο.
- δεν τελέσθηκε από Λειτουργό Τέλεσης Γάμων ή από εγγεγραμμένο ιερέα (άρθρο 19(1)(β))
- είναι εικονικός (άρθρο 19(1)(γ))
 - Σύμφωνα με το άρθρο 19(2), εικονικός γάμος είναι ο γάμος που «τελείται μεταξύ πολίτη της Κυπριακής Δημοκρατίας ή αλλοδαπού, που διαμένει νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία και αλλοδαπό, με αποκλειστικό σκοπό την είσοδο και παραμονή του τελευταίου στην Κυπριακή Δημοκρατία»
- τελέσθηκε ενόσω ίσχυε διάταγμα απαγόρευσης εκδοθέν από οποιοδήποτε δικαστήριο (άρθρο 19(1)(δ))

Υπάρχει και 5^η κατηγορία "μη γάμου";

- Ο περί Γάμου Νόμος του 2003 δεν ρυθμίζει το τρόπο χειρισμού «γάμων» που δεν έχουν τα στοιχειώδη γνωρίσματα του γάμου. Στο Ελληνικό δίκαιο, αυτοί θεωρούνται ανυπόστατοι και δεν παράγουν οποιοδήποτε νομικό αποτέλεσμα ενώ στο Αγγλικό δίκαιο αυτοί αντιμετωπίζονται ανάλογα με την περίπτωση είτε ως άκυροι είτε ως μη γάμοι.
- Σε ότι αφορά τους ανυπόστατους γάμους, οι πρόνοιες του περί Γάμου Νόμος του 2003 που θα δούμε στη συνέχεια που προβλέπουν για την αναγκαιότητα αναγνώρισης των γάμων αυτών ως ανυπόστατων, την παραγραφή της δυνατότητας αυτής αλλά και για το γεγονός ότι υπό κάποιες προϋποθέσεις η αναγνώριση του ανυπόστατου επενεργεί μόνο για το μέλλον, έχουν σαν αποτέλεσμα οι γάμοι αυτοί να παράγουν νομικά αποτελέσματα και στην πράξη να μετατρέπονται σε κανονικούς γάμους όταν παρέλθει η περίοδος της παραγραφής αφού είναι πλέον αδύνατο να αναγνωριστούν ως ανυπόστατοι.
- Παραμένει συνεπώς το πρόβλημα του χειρισμού «γάμων» στους οποίους απουσιάζουν εντελώς τα γνωρίσματα του γάμου.
- Σε τέτοιες περιπτώσεις αυτοί οι γάμοι μπορεί να μην τελέστηκαν από λειτουργό τέλεσης γάμου ή εγγεγραμμένο ιερέα όμως δεν θα πρέπει να θεωρούνται ότι είναι ανυπόστατοι γάμοι ώστε να παράγουν τα αποτελέσματα του ανυπόστατου γάμου στο Κυπριακό δίκαιο αφού δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν καν ως γάμοι. Έτσι το ορθότερο θα είναι να θεωρηθεί ότι ανήκουν στην κατηγορία των μη γάμων όπως αυτή περιγράφεται στο Αγγλικό Δίκαιο.

- Έτσι εκεί όπου εφαρμόζονται οι διατάξεις του περί Γάμου Νόμου του 2003 θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι υπάρχουν πέντε κατηγορίες γάμων:
 - Έγκυρος
 - Άκυρος
 - Ακυρώσιμος
 - Ανυπόστατος
 - Μη γάμος (non marriage)

Ο ορισμός του γάμου κατά τον περί Γάμου Νόμο

- «3. (1) Γάμος σημαίνει τη συμφωνία για ένωση σε γάμο που συνάπτεται μεταξύ γυναίκας και άνδρα και τελείται από Λειτουργό Τέλεσης Γάμου, σύμφωνα με τις πρόνοιες του παρόντος Νόμου ή από εγγεγραμμένο ιερέα σύμφωνα με τους Κανόνες της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας ή των δογμάτων των θρησκευτικών ομάδων που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα.»
- Με βάση τον ορισμό, γάμος μεταξύ προσώπων του ιδίου φύλου δεν είναι γάμος άρα ανήκει στην κατηγορία του μη γάμου
 - [Πρόβλημα δημιουργείται σε σχέση με το πως ορίζεται το φύλο του άντρα ή της γυναίκας σε σχέση με τρανσέξουαλ ή ερμαφρόδιτα άτομα.
 - Στην υπόθεση **Corbett v Corbett** [1971] P 83 αποφασίστηκε ότι το φύλο καθορίζεται στη γέννηση και ότι οποιαδήποτε επέμβαση αλλαγής φύλου ακολουθεί θα πρέπει να αγνοείται. Το σκεπτικό αυτό κρίθηκε από το ΕΔΑΔ ότι παραβιάζει τις διατάξεις τις ΕΣΔΑ στις αποφάσεις **Boodwin v UK** [2002] 2 FCR 577 και **I v UK**[2002] 2 FCR 613 και επιβεβαιώθηκε στην υπόθεση **Bellinger v Bellinger** [2003] UKHL 21
 - Σε ότι αφορά τα πρόσωπα που είναι ερμαφρόδιτα που έχουν τα σεξουαλικά ή αναπαραγωγικά όργανα και των δυο φύλων κρίθηκε στην υπόθεση **W v W (Nullity)** [2000] 3 FCR 748 ότι η απόφαση ως προς το φύλο του προσώπου μπορεί να ληφθεί κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου με βάση κριτήρια που μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν ψυχολογικούς παράγοντες.]

Αγωγή ακύρωσης κλπ κατά τον περί Γάμου Νόμο του 2003

- Το άρθρο 21 του Νόμου προβλέπει τα ακόλουθα:
 - «21. (1) Γάμος που είναι ακυρώσιμος κατά τα διαλαμβανόμενα στον παρόντα Νόμο, δύναται, αν δεν έχει αρθεί η ακυρωσιμότητα ... να ακυρωθεί με απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου...
 - (2) Άκυρος ή ανυπόστατος γάμος κατά τα διαλαμβανόμενα στον παρόντα Νόμο, δύναται να κηρυχθεί άκυρος ή να αναγνωρισθεί ως ανυπόστατος, ανάλογα με την περίπτωση, μόνο με απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου ...»
- Άρα ο ακυρώσιμος γάμος «ακυρώνεται» εφόσον δεν έχει αρθεί η ακυρωσιμότητα, ο άκυρος γάμος «κηρύσσεται ως άκυρος» ενώ σε ότι αφορά τον ανυπόστατο γάμο αυτός «αναγνωρίζεται ως ανυπόστατος».
- Σε κάθε περίπτωση ελαττωματικού γάμου, η ακύρωση, κήρυξη του ως άκυρου ή αναγνώριση του ως ανυπόστατου μπορεί να γίνει μόνο με απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου.

Αποτέλεσμα ακύρωσης κλπ γάμου κατά τον περί Γάμου Νόμο

- Με βάση το άρθρο 24 του περί Γάμου Νόμου του 2003:
 - «24. Γάμος που ακυρώνεται ή κηρύσσεται άκυρος με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, παύει να έχει οποιαδήποτε αποτελέσματα από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης,
 - και
 - γάμος που αναγνωρίζεται με τέτοια απόφαση ως ανυπόστατος, δεν έχει εξ' υπαρχής οποιαδήποτε αποτελέσματα...»
- Έτσι σε ότι αφορά μεν τους άκυρους και ακυρώσιμους γάμους, ο γάμος παύει να έχει αποτέλεσμα από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης δηλαδή η απόφαση δεν έχει αναδρομικό αποτέλεσμα από την τέλεση του γάμου. Ο γάμος θεωρείται έγκυρος και παράγει νομικά αποτελέσματα μέχρι και την απόφαση ακύρωσης τους ή κήρυξης τους ως άκυρου.
- Με βάση τις ρυθμίσεις αυτές δεν υπάρχει οποιαδήποτε ουσιαστική διαφορά μεταξύ της ακύρωσης ή κήρυξης ενός γάμου ως άκυρου και της λύσης του με διαζύγιο.

- Σε ότι αφορά τους ανυπόστατους γάμους το άρθρο 24 προβλέπει κατ' αρχή ότι ο γάμος που αναγνωρίζεται ως ανυπόστατος δεν έχει εξ' υπαρχής οποιαδήποτε αποτελέσματα. Το άρθρο αυτό όμως θα πρέπει να διαβαστεί σε συνδυασμό με το άρθρο 26 του Νόμου που προβλέπει τα ακόλουθα:

«26. (1) Η αναγνώριση γάμου ως ανυπόστατου δυνάμει του εδαφίου (2) του άρθρου 21, επενεργεί μόνο για το μέλλον ως προς το σύζυγο που κατά το χρόνο τέλεσης αγνοούσε την ελαττωματικότητα του γάμου, ή ως προς και τους δύο συζύγους σε περίπτωση που αγνοούσαν την ελαττωματικότητα και οι δύο:

Νοείται ότι, σε περίπτωση που μόνο ο ένας εκ των συζύγων αγνοούσε την ελαττωματικότητα του γάμου κατά το χρόνο τέλεσης, αυτός έχει εναντίον του άλλου συζύγου που γνώριζε την ελαττωματικότητα κατ' εκείνο το χρόνο, και σε περίπτωση θανάτου του τελευταίου μετά τη δικαστική απόφαση, εναντίον των κληρονόμων του, τα δικαιώματα που εκάστοτε ισχύουν σε περίπτωση διαζυγίου.

(3) Τα δικαιώματα που εκάστοτε ισχύουν σε περίπτωση διαζυγίου, τα έχει επίσης και ο σύζυγος που εξαναγκάστηκε να τελέσει γάμο με απειλή, παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη, σε περίπτωση θανάτου του άλλου συζύγου μετά την ακύρωση του γάμου.»

- Το αποτέλεσμα του συνδυασμού των δυο αυτών άρθρων είναι ότι ο ανυπόστατος γάμος εφόσον αναγνωριστεί ως ανυπόστατος, θεωρείται ως τέτοιος από την αρχή, δηλαδή δεν παράγει νομικά αποτελέσματα από την τέλεση του, εκτός στην περίπτωση που είτε ο ένας είτε και οι δυο σύζυγοι αγνοούσαν το γεγονός ότι αυτός ήταν ανυπόστατος, οπότε και επενεργεί μόνο για το μέλλον σε σχέση με το σύζυγο που αγνοούσε την ελαττωματικότητα του γάμου ή σε σχέση και με τους δυο συζύγους αν και οι δυο αγνοούσαν την ελαττωματικότητα και οι δυο.

...

- Έτσι αν δυο σύζυγοι τελέσουν γάμο στην Εκκλησία με βάση των περί Γάμου Νόμο του 2003 και εκ των υστέρων διαπιστωθεί ότι ο ιερέας που τέλεσε το γάμο δεν είχε εγγραφεί και άρα δεν ήταν εγγεγραμμένος ιερέας, κάτι που ουδείς από τους συζύγους γνώριζε, τότε η αναγνώριση του γάμου ως ανυπόστατου θα επενεργεί μόνο ως προς το μέλλον.
- Με βάση την επιφύλαξη του εδαφίου 26(1), στην περίπτωση που μόνο ο ένας εκ των συζύγων αγνοούσε την ελαττωματικότητα του γάμου, τότε ο σύζυγος αυτός έχει έναντι του άλλου τα ίδια δικαιώματα που θα είχε αν ο γάμος ήταν έγκυρος και είχε λυθεί με διαζύγιο, δικαιούται δηλαδή σε διατροφή και έχει δικαίωμα να απαιτήσει το μερίδιο που του αναλογεί στην αύξηση της περιουσίας του άλλου συζύγου με βάση τις διατάξεις του περί Ρύθμισης των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμου του 1991 (Ν.232/91). Προφανώς όμως η ρύθμιση αυτή δεν ισχύει αν και οι δυο σύζυγοι αγνοούσαν την ελαττωματικότητα του γάμου.

- Με βάση το άρθρο 21 του Νόμου, σε ότι αφορά τους ακυρώσιμους γάμους αυτοί «ακυρώνονται» από το Δικαστήριο ενώ σε ότι αφορά τους άκυρους αυτοί «κηρύσσονται ως άκυροι».
- Η χρήση διαφορετικής ορολογίας για τις δυο περιπτώσεις λογικά θα έπρεπε να σημαίνει ότι υπάρχει διαφορά στη φύση της κάθε διαδικασίας και στα αποτελέσματα της. Πουθενά όμως στο νόμο δεν φαίνεται τέτοια διαφορά ώστε να δικαιολογείται η χρήση διαφορετικής ορολογίας για την κάθε περίπτωση.

- Στην υπόθεση **Γιάννος Κοφτερός υπό την Ιδιότητα του ως Εκτελεστή της Διαθήκης του Αποβιώσαντος Κλεόβουλου Στυλιανού Παυλίδη ν. Maria Gemma Jimerson**, Πολιτική Έφεση Αρ. 336/06, 17 Μαρτίου 2010 τα παιδιά του αποβιώσαντα είχαν αμφισβητήσει το κύρος του γάμου του με την τελευταία του σύζυγο επειδή κατά τον ισχυρισμό τους αυτός είχε γίνει πριν καταστεί οριστική η λύση του γάμου του με την προηγούμενη του σύζυγο. Ισχυρίστηκαν έτσι ότι ο γάμος αυτός ήταν άκυρος λόγω διγαμίας και ότι κατ' επέκταση η τελευταία σύζυγος δεν είχε δικαίωμα σε μερίδιο στην κληρονομιά του αποβιώσαντα.
- Το Εφετείο επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση με βάση την οποία αρμοδιότητα να αποφασιστεί κατά πόσο ο γάμος ήταν άκυρος είχε το Οικογενειακό Δικαστήριο. Έτσι εφόσον δεν είχε εκδοθεί απόφαση από το Οικογενειακό Δικαστήριο η οποία να κηρύσσει τον γάμο ως άκυρο, το Επαρχιακό Δικαστήριο είχε υποχρέωση να μεταχειριστεί τον γάμο ως έγκυρο και να αποδώσει στη σύζυγο του αποβιώσαντα το κληρονομικό μερίδιο που της αναλογούσε. Άρα ακόμα και αν ένας γάμος είναι ενδεχόμενα άκυρος, τα Δικαστήρια οφείλουν να τον μεταχειριστούν ως έγκυρο εκτός εάν εκδοθεί απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου που να τον κηρύσσει άκυρο.

Ιδιότητα παιδιών ακυρωθέντος κλπ γάμου κατά τον περί Γάμου Νόμο του 2003

- Το άρθρο 25 του Νόμου προβλέπει ότι «Παιδιά που γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια γάμου που ακυρώνεται ή κηρύσσεται άκυρος ή αναγνωρίζεται ως ανυπόστατος με δικαστική απόφαση, διατηρούν την ιδιότητα παιδιού που γεννήθηκε σε γάμο.»
- Με τη διάταξη αυτή αίρεται οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς το στάτους παιδιού που γεννιούνται σε ελαττωματικό γάμο και ξεκαθαρίζεται ότι αυτά διατηρούν την ιδιότητα του παιδιού γεννημένου.

Παραγραφή δικαιώματος ακύρωσης κλπ του γάμου κατά τον περί Γάμου Νόμο

- Με βάση το άρθρο 23(1) του Νόμου το δικαίωμα να ζητήσει κάποιος την ακύρωση, κήρυξη της ακυρότητας ή αναγνώριση του ανυπόστατου ελαττωματικού γάμου παραγράφεται όταν περάσουν τρία χρόνια από την τέλεση του γάμου. Η διάταξη έχει ως εξής:

«23. (1) Τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (2), δε δύναται να εγερθεί οποιαδήποτε αγωγή δυνάμει του άρθρου 21 [δηλαδή αγωγή ακύρωσης ακυρώσιμου γάμου, κήρυξη γάμου ως άκυρου ή αναγνώριση του ανυπόστατου του γάμου] μετά την παρέλευση τριών ετών από την ημερομηνία τέλεσης γάμου.
- Πρόκειται για μια εντελώς παράλογη ρύθμιση η οποία όμως μέχρι να καταργηθεί από τη Βουλή δεν παύει να αποτελεί μέρος του δικαίου μας.
- Η παραγραφή δεν έχει ως αποτέλεσμα την άρση της ελαττωματικότητας ενός γάμου, ειδικά όταν ο γάμος αυτός είναι άκυρος ή ανυπόστατος. Καθιστά όμως αδύνατη την ακύρωση κλπ του γάμου με αποτέλεσμα εκ των πραγμάτων ο γάμος αυτός να εξισώνεται με έγκυρο γάμο. Άρα ενώ τυπικά ο γάμος παραμένει ελαττωματικός, στην πράξη συνεχίζει να παράγει τα αποτελέσματα του έγκυρου γάμου.
- Ελαττωματικοί γάμοι που δεν ακυρώνονται κλπ μπορούν να λυθούν με διαζύγιο όπως οποιοσδήποτε έγκυρος γάμος.

- Σε ότι αφορά ακυρώσιμους γάμους που συνάφθηκαν σαν αποτέλεσμα πλάνης ή εξαναγκασμού, του δικαίωμα του συζύγου που πλανήθηκε ή εξαναγκάστηκε να ζητήσει ακύρωση του γάμου περιορίζεται με βάση το άρθρο 23(2) του Νόμου στους 6 μήνες από τότε που διαλύθηκε η πλάνη ή παρήλθε η απειλή. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«(2) Δε δύναται να εγερθεί αγωγή για ακύρωση γάμου δυνάμει του εδαφίου (1) του άρθρου 21, από το σύζυγο που πλανήθηκε ή εξαναγκάστηκε στη σύναψη γάμου που είναι ακυρώσιμος εξαιτίας πλάνης ή εξαναγκασμού κατά τα διαλαμβανόμενα στις παραγράφους (β) και (γ) του εδαφίου (2) του άρθρου 14, μετά την παρέλευση έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία διαλύθηκε η πλάνη ή παρήλθε η απειλή, ανάλογα με την περίπτωση.»

Δήλωση των συζύγων για το κύρος του γάμου κατά τον περί Γάμο Νόμο

- Το άρθρο 18(2) του Νόμου προβλέπει ότι:
«18(2) Οι σύζυγοι μπορούν να δηλώσουν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι θεωρούν τον γάμο τους έγκυρο, πριν αυτός κηρυχθεί άκυρος δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου.»
- Ο νόμος αναφέρεται στη δυνατότητα των συζύγων να δηλώσουν ότι θεωρούν το γάμο τους έγκυρο πριν αυτός κηρυχθεί άκυρος αναφέρεται δηλαδή σε άκυρους γάμους αφού ο όρος κήρυξη γάμου ως άκυρου αναφέρεται σε άκυρους γάμους και όχι σε ακυρώσιμους όπου η ορολογία που χρησιμοποιεί ο νόμος είναι ότι αυτοί «ακυρώνονται» και όχι ότι «κηρύσσονται άκυροι». Η διάταξη δεν αναφέρει ποιες είναι η συνέπειες της δήλωσης των συζύγων ότι θεωρούν το γάμο τους έγκυρο, κατά πόσον δηλαδή το αποτέλεσμα είναι να μην είναι δυνατό να διακηρυχθεί ότι ο γάμος είναι άκυρος. Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν εξωφρενικό αφού αυτό θα επέτρεπε σε οποιοδήποτε ζευγάρι ουσιαστικά να ακυρώσει ρυθμίσεις που η ίδια η πολιτεία έχει θέσει για να απαγορεύσει την τέλεση συγκεκριμένων γάμων οι οποίοι είναι ανεπιθύμητοι όπως οι γάμοι μεταξύ στενών συγγενών ή οι πολυγαμικοί γάμοι.

Δικαίωμα άσκησης αγωγής ακύρωσης κλπ κατά τον περί Γάμου Νόμο

- Αναφορικά με ακυρώσιμους γάμους (άρθρο 22(1)):
 - σε σχέση με τους γάμους που είναι ακυρώσιμοι λόγω πλάνης ή απειλής από το σύζυγο που πλανήθηκε ή απειλήθηκε αλλά όχι από τους κληρονόμους του.
 - αναφορικά με τους υπόλοιπους ακυρώσιμους γάμους, και από τους δυο συζύγους.
- Αναφορικά με άκυρους γάμους (άρθρο 22(2)):
 - από οποιοδήποτε από τους συζύγους, ή
 - από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο έχει έννομο συμφέρον, ή
 - στην περίπτωση διαγαμίας ή γάμου με εξώγαμο τέκνο που αναγνωρίστηκε από τον πατέρα του που το αναγνώρισε ή των εξ' αίματος συγγενών του, από τη Δημοκρατία
- Αναφορικά με ανυπόστατους γάμους (άρθρο 22(3)):
 - από οποιοδήποτε από τους συζύγους, ή
 - από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο έχει έννομο συμφέρον, ή
 - από τη Δημοκρατία
- άμεσο έννομο συμφέρον έχουν (άρθρο 22(4)):
 - οι γονείς, ο επίτροπος ή κηδεμόνας ανηλίκου για σκοπούς συναίνεσης,
 - ο διαχειριστής περιουσίας ανίκανου προς συναίνεση προσώπου, και κάθε πρόσωπο που έχει τη φροντίδα και επιμέλεια του προσώπου και της περιουσίας του,
 - ο σύζυγος ή η σύζυγος προγενέστερου νόμιμου και μη λυθέντος γάμου στις περιπτώσεις διαγαμίας, και επίσης τα νόμιμα τέκνα από τέτοιο γάμο,
 - κάθε πρόσωπο του οποίου επηρεάζεται το κληρονομικό δικαίωμα από το γάμο.

Η αναφορά στη συνύπαρξη γάμων, στο περί Γάμου Νόμο

- Το άρθρο 18(ε) του Νόμου προβλέπει τα εξής:
«18(ε) στις περιπτώσεις όπου συνυπάρχει πολιτικός και θρησκευτικός γάμος, ή συνυπάρχουν πλείονες του ενός γάμοι, η λύση ή ακύρωση από Δικαστήριο του ενός από τους γάμους που συνυπάρχουν έχει ως αποτέλεσμα, για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου, τη λύση και ακύρωση του άλλου γάμου.»
- Η ουσία της διάταξης ουσιαστικά κωδικοποιεί την προϋπάρχουσα νομολογία (ενδεικτικά: **Michael v. Michael** (1971) 1 C.L.R. 211, **Charakis v. Loizou**(1972) 1 C.L.R. 102 και **Medlej v. Medlej**(1983) 1 C.L.R. 944) με βάση την οποία η έκδοση απόφασης διαζυγίου έχει ως αποτέλεσμα τον τερματισμό της έγγαμης σχέσης ανεξάρτητα από τον αριθμό και τη μορφή των τελετών γάμου που οι σύζυγοι είχαν τελέσει.
- Η αναφορά όμως του νόμου σε συνύπαρξη δυο γάμων είναι αδόκιμη αφού ο γάμος υπό την έννοια της έγγαμης σχέσης ένας είναι και ιδρύεται με την πρώτη έγκυρη τελετή γάμου. Δεν είναι δυνατόν συνεπώς να συνυπάρχουν περισσότεροι του ενός γάμου σε ένα ζευγάρι.

Ο ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Εισαγωγικά

- Ο Καταστατικός Χάρτης της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας ρυθμίζει τα της σύναψης έγκυρου γάμου εκεί όπου το δίκαιο του γάμου των συζύγων διέπεται (με βάση το άρθρο 111.1 του Συντάγματος, σε συνδυασμό, στην περίπτωση μεικτών γάμων, με το άρθρο 22(β) του Συντάγματος), από τον Εκκλησιαστικό Νόμο της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις συνεπώς δεν τυγχάνουν εφαρμογή οι διατάξεις του περί Γάμου Νόμου του 2003.
- Έτσι όταν τα Οικογενειακά Δικαστήρια επιλαμβάνονται υπόθεσης που αφορά το κύρος του γάμου ο οποίος διέπεται από τον Καταστατικό Χάρτη, τότε θα εφαρμόσουν τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη και όχι του περί Γάμου Νόμου του 2003.
- Η ερμηνεία των διατάξεων αυτών είναι σημαντική στο βαθμό που οι περισσότεροι γάμοι που τελούνται στην Κύπρο υπάγονται στον Εκκλησιαστικό Νόμο της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και όχι στο Νόμο του Κράτους, δηλαδή στον περί Γάμου Νόμο του 2003.
- Ο νέος Καταστατικός Χάρτης της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας τέθηκε σε εφαρμογή το 2010 και οι σχετικές διατάξεις περιλαμβάνονται στο Κεφάλαιο Η, άρθρα 83 έως 86.

Κωλύματα γάμου σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη (Άρθρα 84 και 86)

- Με βάση τα άρθρα 84 και 86 του Καταστατικού Χάρτη, οι γάμοι είναι άκυροι στις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - **Θρησκεία**
 - Ορθόδοξου Χριστιανού με μη Χριστιανό (84(1)(α))
 - **Διγαμία**
 - Λόγω υφιστάμενου γάμου (84(1)(β))
 - **Αριθμός Γάμων**
 - Λόγω προϋπάρχοντων τριών έγκυρων γάμων (84(1)(γ))
 - **Συγγένεια**
 - Συγγένεια εξ αίματος απεριόριστα σε ευθεία γραμμή και μέχρι πέμπτου βαθμού σε πλάγια γραμμή (84(1)(ε))
 - Συγγένεια εξ αγχιστείας απεριόριστα σε ευθεία γραμμή και μέχρι τρίτου βαθμού σε πλάγια γραμμή (84(1)(στ))
 - Αδελφού ή αδελφής του ενός των συζύγων με αδελφό ή αδελφή του άλλου συζύγου (84(1)(ζ))
 - **Κληρικών – Μοναχών**
 - Υπό προϋποθέσεις (84(1)(δ))

- **Ανάδοχοι**
 - Ανάδοχου ή του συζύγου του/της και του αναδεκτού ή των γονέων του (84(1)(η))
- **Υιοθεσία**
 - Υιοθετήσαντος ή του συζύγου του ή των ανιόντων ή κατιόντων του και του υιοθετηθέντα ή του συζύγου ή ανιόντων ή κατιόντων του (84(1)(θ))
- **Ανίκανα πρόσωπα**
 - Αν κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου ο σύζυγος δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί και εκτιμήσει την πράξη του (86(2))

Ακυρώσιμοι γάμοι (άρθρα 83 και 86)

- Οι ακόλουθοι γάμοι είναι ακυρώσιμοι
 - **Ηλικία**
 - Αν οποιοσδήποτε σύζυγος είναι κάτω των 16, ή είναι μεταξύ 16 και 18 και δεν έχει δοθεί η συγκατάθεση των δυο γονιών που ασκούν γονική μέριμνα ή άδεια Αρχιερέα του τόπου τέλεσης του γάμου (83(3))
 - Ό γάμος γίνεται έγκυρος αν δεν ακυρωθεί μέχρι οι σύζυγοι γίνουν 18 (86(3))
 - Αν οι μελλόνυμφοι έχουν διαφορά ηλικίας πέραν των 25 ετών και δεν έχουν λάβει ειδική άδεια του Αρχιερέα του τόπου τέλεσης του γάμου (83(4))

▫ Πλάνη, βία, απάτη ή απειλή

- Ο γάμος είναι ακυρώσιμος αν τελεστεί εκ πλάνης ή λόγω βίας ή απάτης ή απειλής (86(4))
- Ο γάμος παύει να είναι ακυρώσιμος αν οι σύζυγοι αναγνωρίσουν έμπρακτα το γάμο μετά την διαπίστωση της πλάνης ή της απάτης ή την άρση της βίας ή της απειλής (86(4))

Οι διαφορές μεταξύ άκυρου και ακυρώσιμου γάμου με βάση τον Καταστατικό Χάρτη και οι συνέπειες τους

- Το στοιχείο που διακρίνει τους άκυρους από τους ακυρώσιμους γάμους με βάση τον Καταστατικό Χάρτη είναι ότι σε ό,τι αφορά τους ακυρώσιμους, η ακυρότητα τους μπορεί να θεραπευτεί, για παράδειγμα στην περίπτωση ακυρώσιμων γάμων που τελούνται από ανήλικους αν αυτοί δεν ακυρωθούν μέχρι την ενηλικίωση του ανήλικου συζύγου ή για γάμους που τελούνται από πλάνη βία ή απειλή όταν επιβεβαιωθούν αφού αυτή αρθεί.
- Ο Καταστατικός Χάρτης όμως δεν καθορίζει ρητά αν απαιτείται ακύρωση του άκυρου γάμου από το Δικαστήριο όπως προβλέπεται στον περί γάμου Νόμο ή αν αυτός θεωρείται εξ' υπαρχής άκυρος όπως συμβαίνει στο κοινοδίκαιο.
- Επίσης δεν προβλέπει ρητά αν απαιτείται αγωγή ακύρωσης ακυρώσιμου γάμου αν και η αναφορά στο άρθρο 86(3) ότι ο γάμος ανήλικου καθίσταται έγκυρος αν δεν ακυρωθεί μέχρι οι σύζυγοι να φτάσουν τη νόμιμη ηλικία λογικά υπονοεί ότι οι ακυρώσιμοι γάμοι πρέπει να ακυρωθούν, προφανώς με δικαστική απόφαση.
- Τέλος ο Καταστατικός Χάρτης δεν αναφέρει τις συνέπειες ακύρωσης του ακυρώσιμου γάμου, αν δηλαδή αυτή έχει αναδρομική ισχύ και άρα μετά την έκδοση της απόφασης να θεωρείται ότι οι σύζυγοι ουδέποτε ήταν παντρεμένοι ή αν εφαρμόζονται άλλες ρυθμίσεις.

Διαφορές μεταξύ των διατάξεων του Καταστατικού Χάρτη και του περί Γάμου Νόμου του 2003

- Οι πιο σημαντικές διαφορές μεταξύ του Καταστατικού Χάρτη και του περί Γάμου Νόμου είναι οι ακόλουθες:
 - Με βάση τον Καταστατικό Χάρτη η ανικανότητα του προσώπου να αντιληφθεί ή εκτιμήσει την πράξη του καθιστά το γάμο άκυρο ενώ με βάση τον περί Γάμου Νόμο ακυρώσιμο
 - Στα κωλύματα γάμου τα οποία καθιστούν το γάμο άκυρο ο Καταστατικός Χάρτης περιλαμβάνει και περιορισμούς που αναφέρονται στη θρησκεία των μελλονύμφων (απαγορεύεται ο γάμος με μη Χριστιανό), στον αριθμό των γάμων που επιτρέπεται να τελεστούν (δεν μπορούν να υπερβαίνουν τους τρεις), στο γάμο κληρικών και μοναχών (υπό προϋποθέσεις) καθώς και στο γάμο αναδόχων ή των συζύγων του και αναδεκτών ή των γονέων του. Τέτοιοι περιορισμοί δεν υπάρχουν στον περί Γάμου Νόμο του 2003
 - Στα γεγονότα που καθιστούν το γάμο ακυρώσιμο περιλαμβάνεται η βία και την απάτη . Η βία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι καλύπτεται από το λόγο της απειλής στον περί Γάμου Νόμο του 2003, ο λόγος της απάτης όμως είναι διαφορετικός λόγος που δεν περιλαμβάνεται στους λόγους του περί Γάμου Νόμου

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΕΛΕΣΗΣ ΓΑΜΟΥ (FORMALITIES)

ΤΙ ΑΝΑΜΕΝΟΥΜΕ ΣΥΝΗΘΩΣ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΕΛΕΣΗΣ ΓΑΜΟΥ

- Συνήθως αναμένουμε από το νόμο να ρυθμίζει τα εξής ζητήματα που σχετίζονται με την τέλεση έγκυρου γάμου:
 - Τα προκαταρκτικά που πρέπει να προηγηθούν της τέλεσης γάμου
 - Ενδεχόμενα μπορεί να περιλαμβάνουν:
 - Τη δημοσιοποίηση της πρόθεσης τέλεσης γάμου με κάποιο τρόπο
 - Την εξασφάλιση άδειας γάμου από αρμόδιο πρόσωπο
 - Τη διαβεβαίωση των μελλόνυμφων ότι δεν υφίσταται κάποιο κώλυμα
 - Μπορεί να ισχύουν άλλες διαδικασίες για πολιτικούς και θρησκευτικούς γάμους
 - Την τελετή του γάμου
 - Ποιος μπορεί να τελέσει γάμο
 - Στην περίπτωση πολιτικού γάμου αυτός ενδεχόμενα να είναι ο δήμαρχος ή εξουσιοδοτημένο από αυτό μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο
 - Σε περίπτωση που επιτρέπεται η τέλεση θρησκευτικού γάμου θα πρέπει να διευκρινιστεί
 - ποιες εκκλησίες ή δόγματα μπορούν να τελέσουν το γάμο, και
 - κατά πόσο ο λειτουργός της εκκλησίας που θα τελέσει το γάμο θα υποδειχθεί από την εκκλησία ή πρέπει να λάβει κάποια πιστοποίηση από την πολιτεία
 - Η τελετή του γάμου
 - Στην περίπτωση πολιτικού γάμου αυτή καθορίζεται από το νόμο
 - Στην περίπτωση θρησκευτικού γάμου λογικά καθορίζεται από την εκκλησία

Η διαδικασία τέλεσης πολιτικού γάμου με βάση τον περί Γάμου Νόμο του 2003

- Προκαταρκτική διαδικασία (preliminaries)
 - Η διαδικασία ξεκινά με την υπογραφή και παράδοση από τους μελλόνυμφους στον Λειτουργό Τέλεσης Γάμου του Δήμου της εκλογής τους ειδοποίησης γάμου (άρθρο 4) η οποία καταχωρείται από τον Λειτουργό στο αρχείο του (άρθρο 5). Επίσης οι μελλόνυμφοι προβαίνουν σε επίσημη διαβεβαίωση ότι δεν υπάρχει οποιοδήποτε κώλυμα ή νομικό εμπόδιο στην τέλεση του γάμου και ότι εξασφαλίστηκε η αναγκαία συγκατάθεση η οποία απαιτείται από το νόμο, αν απαιτείται τέτοια συγκατάθεση (άρθρο 8)
 - Ακολούθως ο Λειτουργός Τέλεσης γάμου εκδίδει πιστοποιητικό με το οποίο καθορίζει τον τόπο και τον χρόνο τέλεσης του γάμου (άρθρο 6) τουλάχιστον 15 μέρες και το αργότερο 3 μήνες από την ειδοποίηση με δικαίωμα συντόμευσης της προθεσμίας αυτής αν το επιθυμούν οι μελλόνυμφοι (άρθρο 7)

- Ο Λειτουργός Τέλεσης Γάμου

- Με βάση το άρθρο 3(2) του Νόμου:

- «(2) Ο Δήμαρχος, ο Αντιδήμαρχος δήμου ή οποιοδήποτε μέλος δημοτικού συμβουλίου γραπτώς εξουσιοδοτημένο για το σκοπό αυτό από το Δήμαρχο, ως και κάθε πρόσωπο το οποίο ορίζεται από τον Υπουργό Εσωτερικών για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου, είναι αρμόδιος λειτουργός τέλεσης γάμου δυνάμει του Νόμου αυτού.»

- Άρα λειτουργός τέλεσης γάμου είναι:

- Ο Δήμαρχος
 - Ο Αντιδήμαρχος
 - Μέλος του δημοτικού συμβουλίου γραπτώς εξουσιοδοτημένο από το Δήμαρχο ή
 - Οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο ορίζεται από τον Υπουργό Εσωτερικών

- Η τελετή

- Ο γάμος τελείται (άρθρο 9(1)) :

- με την ταυτόχρονη δήλωση των προτιθέμενων να συνάψουν γάμου ότι συμφωνούν σε αυτό με την ανάγνωση του πιο κάτω κειμένου:
«Καλώ όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται εδώ να μαρτυρήσουν ότι εγώ ο/η Α δέχομαι εσένα την/τον Β ως νόμιμο σύζυγό μου για να αγαπώ και να μοιράζομαι από τη μέρα αυτή στιγμές καλές και κακές, πλούτη και φτώχεια, ευτυχία και δυστυχία σ' ολόκληρη μας τη ζωή μέχρι ο θάνατος να μας χωρίσει.»
 - και με την ανάγνωση από το Λειτουργό γάμου του κειμένου που εκτίθεται στον Δεύτερο Πίνακα του Νόμου,
 - ενώπιον δυο τουλάχιστον μαρτύρων

- Τόπος τέλεσης γάμου (άρθρο 11)

- Το γραφείο του δήμου στον οποίο τελείται ο γάμος ή
 - Τον τόπο που καθορίζει ο λειτουργός τέλεσης γάμου

- Μετά την τέλεση του γάμου εκδίδεται πιστοποιητικό γάμου από τον Λειτουργό (άρθρο 12) υπογραμμένο από τον ίδιο, τους συζύγους και δυο μάρτυρες

Οι θρησκευτικοί γάμοι με βάση τον περί Γάμου Νόμο του 2003

- Στον περί γάμου Νόμο δεν περιλαμβάνεται ρητή αναφορά στη διαδικασία τέλεσης θρησκευτικού γάμου αλλά οι ρυθμίσεις θα πρέπει να εξαχθούν από τα συμφραζόμενα
- Το άρθρο 3 προβλέπει ότι:

«Γάμος σημαίνει τη συμφωνία για ένωση σε γάμο που συνάπτεται μεταξύ γυναίκας και άνδρα και τελείται από Λειτουργό Τέλεσης Γάμου, σύμφωνα με τις πρόνοιες του παρόντος Νόμου ή από εγγεγραμμένο ιερέα σύμφωνα με τους Κανόνες της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας ή των δογμάτων των θρησκευτικών ομάδων που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα.»

- Τα άρθρο 40(2) έως (4) προβλέπουν:

«(2) Οποιοσδήποτε ιερέας, που κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος Νόμου, είναι εγγεγραμμένος, με βάση τις διατάξεις του περί Γάμου Νόμου Κεφ. 279, θα εξακολουθήσει να έχει το δικαίωμα ιερολόγησης γάμων με βάση τις διατάξεις του παρόντος Νόμου:

Νοείται ότι στις περιπτώσεις γάμου που τελούνται από τους πιο πάνω ιερείς, θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος Νόμου που σχετίζονται με τις προϋποθέσεις τέλεσης έγκυρου γάμου, καθώς επίσης και με την τέλεση γάμου.

(3) (α) Ο Υπουργός Εσωτερικών δύναται να εγγράφει, μετά από αίτησή τους, νέους διαπιστευμένους ή αναγνωρισμένους ιερείς οποιασδήποτε θρησκείας, δόγματος ή σώματος, μετά από διαβεβαίωση του αναγνωρισμένου αρχηγού του δόγματος στο οποίο αυτοί ανήκουν. ...

(4) Οι διατάξεις των εδαφίων (2) και (3) δεν εφαρμόζονται σε γάμο που τελείται από εγγεγραμμένο ιερέα θρησκευτικής ομάδας, μέσα στην έννοια της παραγράφου 3 του Άρθρου 2 του Συντάγματος, ή της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, σε περίπτωση που και τα δύο πρόσωπα που προτίθενται να συνάψουν γάμο ανήκουν σ' αυτή την Εκκλησία.»